СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 29. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 6-го лютого 1941. No. 29. Jersey City, N. J., Thursday, February 6, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

КРИТИКА АДМІНІСТРАЦІЇ ЛЯ ҐВАРДІЇ

НЮ ЙОРК. — Демократичні радні з адміністрації міста Ню Йорк, серед них Гарт і Коген, на нарадах гостро критикували адміністрацію посадника Ля Ґвардії і говорили, що зовсім неслушно ту адміністрацію називають „поступовою", коли фактично та адміністрація йде взад. Хоч місто стягає далеко більші податки, ніж сім літ тому взад, то за ті гроші місто не дає тих услуг, які давала адміністрація сім літ тому. Шкільництво занепадає, брак шпиталів, число поліцаїв і їх служба обнизились, те саме сталось з пожарним департаментом. Господарку міста пробував оборонити президент міської ради, Нюболд Моріс. Він сказав, що нема грошей на поліпшення. Тоді критики щераз говорили, що така оборона є фактично признанням нездарности адміністрації Ля Ґвардії.

ВІДПОВІДЬ ЛІМЕНОВИ.

ОЛБАНІ. — Републиканський голова нюйорського стейту, Джекел, на адресу губернатора Лімена висказав декілька гострих завваг. Ці завваги були відповідю на критику Лімена, який казав, що републиканська більшість у стейтовій леґіслятурі стейту Ню Йорк занедбує чимало справ і не співпрацює з адміністрацією. Джекел говорив, що леґіслятура точно розбирає всі справи і внаслідок її точности і розваги громадянам стейту Ню Йорк врятовано за рік 40 міліонів долярів в формі податків. Леґіслятура, говорив він, і на будуче буде розважно поступати і не буде відразу ухвалювати всего, чого захоче губернатор.

ПАНІ СИМПСОН НА МІСЦЕ ЧОЛОВІКА.

НЮ ЙОРК. — Впливові люди з Ню Йорку висунули кандидатуру на конґресменку паню Симпсон, вдову по Кенеті Симпсонови, недавно померлім конґресмені. В той спосіб пані Симпсон занялаб у конґресі те місце, яке звільнив її померлий чоловік.

ОБМЕЖЕННЯ НА СОВЕТИ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт зарядив, щоб всю машинерію, якої потрібно до верчення нових копалень нафти, піддавати під контролю держави і не дозволяти її вивозити певним державам. У той спосіб, кажуть знавці, діткнені будуть у першу чергу Совети, які вивозили тих машин з Америки в великім числі. Президент зарядив строгу контролю також на деякі інші матеріяли, як рад, ураніюм і інші.

ТАНІ ҐРАТУЛЮЄ ПАНІ РУЗВЕЛТ.

НЮ ЙОРК. — Бувший кулачний мистець світу, Джін Тані, висказав на адресу пані Рузвелт ґратуляції, що вона відмовилась співпрацювати з Конґресом Американської Молоді. Тані протеґує іншу молодечу організацію, яка відкололась була від Конґресу тому, що той був під впливами комунізму. Одначе Тані зазначив, що пані Рузвелт повинна була виразно сказати, що розходиться з Конґресом тому, що він є під комуністичним впливом і що його опозиція до законопроекту ч. 1776 є диктована не інтересами Америки, лише інтересами спілки Гітлера-Сталіна. Інакше, говорив Тані, пані Рузвелт не повинна відступати від Конґресу. Бо небезпечний є арґумент, мовляв, пані Рузвелт відступає лиш тому, що молодь не годиться з адміністрацією.

ПЕРЕБРАННЯ ДАНСЬКИХ КОРАБЛІВ.

НЮ ЙОРК. — Представники уряду переговорюють з представниками данських корабельних компаній, щоб перебрати від згаданих компаній 38 кораблів, які знаходяться в американських портах. Внаслідок воєнних втрат ті кораблі моглиб робити дуже корисну ролю, а вони стоять нечинні. Данські компанії склонні передати ті кораблі. Вони, після всякої правдоподібности, будуть робити службу біля берегів Полудневої Америки, а також на Далекім Сході.

СТАН БРИТІЙСЬКОЇ ФЛЬОТИ.

ВАШИНГТОН. — Конґресмен Бартел Джонкмен на основі достовірних даних розкрив, що хоч британська торговельна фльота в часі війни зазнала страшних втрат, але проте вона нині є більша на 261 тисяч тон, ніж була на початку війни. Причина та, що британська фльота перебрала під свій заряд кілька міліонів тон чужих фльот — голяндської, норвезької, бельґійської і данської.

КОРАБЕЛЬ „МЕНГЕТЕН" ВІЛЬНИЙ.

МАЯМІ. — Один з найкращих американських пасажирських кораблів, „Менгетен", який три тижні тому заїхав біля берегів Фльориди на піскову лаву, тепер знов вільний. Витягнули його з піскової лави інші кораблі, працюючи біля того пару тижнів. Тепер „Менгетен" приїде до Ню Йорку і піддається направі. Бо деякі пропелери і машини цілком знищені.

СТРЕМЛІННЯ ДО ЄДНОСТИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІТИЦІ

В часі дебати над законопроектом ч 1776 в конґресі забрав слово републиканський конґресмен Вадсворт і сказав, що в теперішні напружені часи ціла нація повинна зеднатись біля свого президента і тим задемонструвати в обличчі зверхніх загроз свою силу. Але, додав він, проектований закон деякими своїми точками викликує сумнів у поважної частини американської суспільности, що він надасть президентови диктаторські права, а також доведе Америку до війни. Щоб ті побоювання усунути, говорив Вадсворт, в законопроекті треба поробити такі зміни, щоб точно назначити суму, за яку уряд продасть, чи подарує Англії зброю і всякі інші воєнні продукти, а також треба обмежити цей законопроект до двох літ, так, щоб він автоматично перестав діяти, коли цей час промине. Замітне це, що ту промову приняли рясними оплесками майже всі конґресмени, демократи і републиканці. Дехто з того заключає, що ця промова відбивала сентимент цілого конґресу.

ДАЛЬШІ ЗІЗНАННЯ В СЕНАТІ

В міжчасі в сенатськім комітеті заграничних справ далі відбуваються зізнання в справі законопроєкту ч. 1776. На черзі зізнавав ґенерал Вуд, директор компанії Серс-Робек. Він говорив, що цей законопроект містить у собі небезпеку потягнення Америки до війни. Коли сенатор Джордж допитував його, котрі саме місця криють у собі цю небезпеку, ґенерал Вуд відповів, що це тяжко зясувати, бо небезпека міститься у цілости цього законопроекту. Тоді сенатор Джордж заявив, що в Америці є нині дві фракції екстремістів. Одна, яка старається Америку за всяку ціну попхати до війни; і друга, яка в кожнім кроці уряду добачує небезпеку війни. По середині, говорив сенатор Джордж, стоїть величезна більшість американської суспільности. Вона не хоче війни, але також знає, що бездільністю цеї війни Америка не уникне.

Перед тим самим комітетом зізнавав мейджор Еліот, летунський американський знавець, і заявився за законопроєкт.

„ДЕМОКРАТІЯ ВРЯТОВАНА" — КАЖЕ БАТІСТА

Кубанський президент Фульґенціо Батіста здавив заговір кількох кубанських ґенералів, які хотіли його повалити з його становища, і самим захопити владу. Він заявив, що демократія в Кубані тим врятована. Ґенерали-бунтівники, серед них шеф армії Хозе Педраза і шеф поліції Бернардо Ґарція, втекли літаком до Америки. Батіста колись сам прийшов був до влади шляхом насильного перевороту, подібного до того, який плянували згадані ґенерали. Але всадовившись при владі і здобувши собі прихильність населення, постановив дати себе вибрати демократичним шляхом. В виборах, які відбулись кілька місяців тому, його вибрано президентом.

БРИТІЙЦІ ЗАНЯЛИ КІРЕНЕ, ДАВНЮ ГРЕЦЬКУ ОСЕЛЮ В ЛІБІЇ

У своїм побіднім поході в Лібії британські частини заняли мале містечко Кірене, яке саме собою не має великого значіння, але заважує з того боку, що через те є тепер цілковито відтята від звязку з італійськими силами Апольонія, італійська летунська морська база в Лібії. В британськім звідомленню кажеться, що й судьба Апольонії вже запечатана. Кірене заложили ще старинні греки для своїх торговельних цілей. До 1911 року розкопували це місто ріжні археольоґи, між ними і американські. По заняттю міста італійцями дозволено розкопувати його тільки італійським археольоґам. Кірене лежить на шляху між Дерною і Бенґазі, себто тим містом, де британці надіються стрінути останній поважніший італійський опір в Лібії. Британці посуваються вперед теж і на інших африканських фронтах. Особливо багато пишеться тепер про Етіопію, де є нагромаджені більші італійські сили, що мають бути тепер цілковито ізольовані.

ГРЕКИ ВИДЕРЖУЮТЬ НАСТУПИ

Таке доносять грецькі звідомлення, з чого можна вносити, що італійська армія таки далі продовжує наступати,, одержуючи з Італії щораз нові скріплення.

БРИТАНІЯ ПРО ТЕ, ЩО СТАНЕТЬСЯ З ЕТІОПІЄЮ

Антоні Іден, міністер заграничних справ, говорив в парляменті про відношення Великої Британії до Етіопії й її короля Гейлі Селасі. Іден заявив, що Британія є за незалежність Етіопії й за те, щоб Гейлі Селасі вернув на престол. Тепер Британія помагає етіопському королеви під воєнно-стратеґічним оглядом, поки Етіопія не звільниться з італійської влади. Далі Іден заявив, що незалежна Етіопія, щоб вдержатись, повиннаб бути під якоюсь міжнародньою економічною і політичною охороною. Та маючи на увазі, що це Британія помагає Етіопії, можна припускати, що це вона обійме над нею протекторат. Буде це свого роду мандат подібний до того, який вона має над Іраком, що був би переходовою стадією до повної незалежности. Отже це не змінялоб в нічому засадничого відношення Британії до Етіопії, себто британського визнання незалежности Етіопії.

ПЕРЕД ВАЖЛИВИМ ПИТАННЯМ. — Сенатський комітет для заграничних справ, зібраний для вислухання свідків в справі „проекту закона про пожичку-аренду". Від лівої руки до правої: сенатори Том Конелі з Тексас, Волтер Ф. Джордж, предсідник, з Джорджії; Гайрем В. Джансон з Каліфорнії, Артур Кепер з Канзасу, Роберт М. Ла Фолет з Висконсину й Артур Вендерберг з Мишиґена.

СПЕРШУ ВИГРАТИ ВІЙНУ, А ПОТІМ ЗБУДУВАТИ КРАЩИЙ СВІТ, КАЖУТЬ В АНГЛІЇ

ЛОНДОН. — Ось так коротко висказуються тепер в Англії провідні люде про воєнні цілі Великої Британії, згідно з тим, що передають американські кореспонденти. І це повинно вистарчити наразі кожному, що бачить наглядно, що між ідеалами британців і прихильників тоталітаризму — є безмежна пропасть. Проте таки надіються, що незабаром хтось з уряду заговорить ще дещо виразніше про воєнні цілі Британії.

ПОЛЬЩА І РОСІЯ.

ЛОНДОН. — Так є, що нема ще цілковито наладнаних польсько-ческих взаємин. А це тому, що Польща є ніби далі ще в війні з СССР. Отже з чехословацького боку тепер дуже напирають на новий польський уряд, щоб він дійшов до порозуміння з Советами і управильнив своє відношення до Росії, з якою чехословацький уряд має бути в повній згоді.

СКЛИКУЮТЬ ВЕРХОВНИЙ СОВЕТ.

МОСКВА. — Несподівано проголошено, що дня 23. лютого відбудуться наради Верховного Совета. Ближче не сказано, над чим цей Совет буде радити. Припускають, що буде йому між іншим предложено до ухвали советсько-японський договір про ненапад. Колиб так дійсно було, то це означалоб, що між Советами і Японією дійшло до справжнього зближення.

ПЕТЕН І ГІТЛЕР.

ВІШІ. — З Парижа доносять, що як преса так і радіо далі атакують „банду в Віші", себто майже всіх тих, що в окруженню маршала Петена займають високі становища. Та самого маршала Петена не чіпають. Вже те одно свідчить про ненормальні відносини, витворені німецьким вмішуванням у французькі внутрішні справи. Та виглядає на таке, що про-німецький Ляваль таки ввійде до міністерського кабінету і стане правдоподібно міністром внутрішніх справ. Тільки що відносини тепер такі, що зміни і несподіванки можуть наступити кожної хвилини.

ЗАСТАВ АНГЛІЮ ОБЄДНАНУ ПІД ЗНАМЕНИТИМ ПРОВОДОМ.

ЛОНДОН. — Американські звідомлення не подають багато про те, що й з ким говорив Вендел Вилкі. Все те обвите тайною, яку він можливо виявить у своїм звіті перед сенатським комітетом для заграничних справ. Перед самим відїздом Вилкі конферував між іншим з ірляндським премієром Імоном де Валерою в Даблині. Того самого дня був на чаю в британського короля і говорив з ним три четверті години. Загально сказав Вилкі, що він ще ніколи і нігде не бачив такої обєднаної групи людей, як її бачив в Англії, та що це дійсне чудо, що Англія має в критичних часах такий знаменитий провід. Лондонський „Таймс", пишучи про Вилкого, зазначує, що він здобув собі серця усіх, з ким він тільки був у контакті.

ЧИЯ РУКА?

БІЛГОРОД. — В британськім консуляті вибухла пекольна машина. Потерпіла тільки одна жінка, що була в кімнаті, де настав вибух.

ЧИ СТАЮТЬ ПО БРИТІЙСЬКІМ БОЦІ?

СОФІЯ. — Уступив болгарський міністер хліборобства Іван Багряноф, відомий прихильник Німеччини, що був постійно за співробітництво з нею, а якого вважали кандидатом на премієра. Знову з Білгороду доносять, що там уступив Лазар Маркович, міністер справедливости. На його місце прийшов Мілян Константинович, якого недавно німецька преса, нападаючи на нього, називала приятелем Великої Британії.

ЧЕКА НАВІТЬ ФОРМАЛЬНО НА ОВИДІ.

МОСКВА. — Таке виходить з нового розпорядку про розділ діяльности народного комісаріяту внутрішних справ. Виходить, що створено окремий відділ „державної безпеки", себто, що формально відновлено давне Чека, чи там ҐПУ.

„ЧИСТКА" В ІТАЛІЇ ПРОДОВЖАЄТЬСЯ.

РИМ. — Мусоліні далі переводить основну чистку в партії. Усуває десятками таких, що займали високі становища. По більшій части висилає їх на фронт.

ЗАСУДЖУЮТЬ НА СМЕРТНІ КАРИ.

СТОКГОЛЬМ. — З Норвеґії доносять, що засуджено німецьким військовим судом трьох норвежців на кару смерти за шпигунство.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗДЕРЛИ МАСКУ

Американську пресу облетів заклик єпископів Норвегії до державного радника шкільництва й церкви за пораду в справі відношення церкви до закону й держави. Цей лист видно був сензацією норвезької преси, а потім попав у всі ґазети, де лише влада не робила тому ніякої перешкоди. Коли такий заклик найде такий надзвичайний розголос, то це є доказом, що він заслуговує собі на це своїм надзвичайним змістом.

Простий заклик за пораду заслуговує на розголос тим, що він є немовби відповіддю на питання, яке товчеться в свідомості великого числа людей у світі від часу, як німецькі війська окупували Норвеґію. Питання очевидно йде за те, як живеться ненімецьким народам під німецькою окупацією. На дальшому пляні: як представляється цей „новий порядок", що його націстичний уряд так розголошує?

Отже норвезькі духовники підчеркують, що від початку німецької окупації Норвеґії націстичний уряд говорив і запевняв, що він хоче респектувати норвезькі й церковні закони, шанувати незалежність судів і справедливости. Конкретні запити в тій справі лишають читача під враженням, що там німецька влада зовсім не думає шанувати ні закона, ні судів, ні справедливости. І німецька окупаційна влада й її норвезькі „штурмовики" Квіслінґа поширяють у краю панування насильства. Специяльно Квізлінґові „штурмовики" допускаються правильних насильств. Єпископи перечисляють цілу низку нападів цих уніформованих хуліґанів на студентів, роздягання, побивання, викрадання осіб. Ще гіршою від цих насильств, кажуть духовники, є повна безкарність, яку окупаційна влада немовби встановила для тих хуліґанів. Дійшло до того, що начальник окупаційної влади приказав поліції не вмішуватися в діяльність штурмовиків, так немовби ґарантуючи Квізлінґовим бандам повну свободу й безкарність.

Духовники звертають увагу, що цього роду поступовання з боку влади створює незвичайно складну ситуацію. Серед населення, головно молоді, наростає дух ненависти. Як серед таких умовин можливо церкві сповняти свій обовязок ширити льояльність до державної влади?

Ніхто не сподівається від державного радника шкільництва й церкви відповіді на питання, поставлені йому церковними провідниками Норвеґії. Відай вони й не були на те поставлені, щоби він їх відповідав, але на те, щоби ствердити документально певні факти.

Тому заклик є документом великої особистої відваги духовників, що важилися виступити з такими обвинуваченнями проти окупаційної влади. Для широкого світу є вони вже самі відповіддю на важні питання. Світ каже: Коли так поступають німці в окупованім краю супроти іншого нордійського народу, з котрим вони зближені расово, то як поступає німецька влада супроти народів, котрих вона явно признає за „менше вартісні нації"?

СМЕРТЬ ВЕЛИКОГО ГРЕКА

Смерть грецького премієра та диктатора ґен. Івана Метаксаса це велика й болюча втрата для малої Греції, що тепер у тяжкій війні з Італією. Греки називали Метаксаса „барба яні", що по грецьки значить „вуйко Іван". Це, очевидно, вказує на те, що Метаксас тішився серд своїх земляків значною симпатією. На склоні свого життя Метаксас був дійсно одним з найпопулярніших людей модерної Греції. Це він оперував успішним опором грецьких військ проти наїзду Італії, що прогнали італійські леґіони від гір Піндус аж ген на береги Адріятику. Це він, що збудував цілий ряд сильних укріплень на грецько-італійському пограниччі. Це він, що студіюючи італійську військову тактику в Еспанії, майже з певністю знав, що Італія вживатиме такої самої тактики теж і в Греції.

Каріера та успіхи.

Італійські невдачі в Греції та Альбанії, це майже в цілости заслуга Метаксаса. Його гірські відділи „евзонес", загартовані у гірських битвах, були понад силу для італійських механізованих частин. Тому ті останні почали відворот без слави назад туди, звідки прибули.

Фактична каріера ґен. Метаксаса датується від 1936 р., хоча перед тим він мав вже славу доброго військового стратеґа та орґанізатора. Його фізична постава далеко не нагадувала військового провідника чи диктатора, а більше уподібнювала його на добродушного американського бизнесмена. Та від молодости Метаксас мріяв про армію. І тому в 1890 р. вступив до військової школи в Атенах. А коли грецький уряд вислав його до німецької військової школи до Німеччини, то там він виробився на справжнього військового стратеґа, за що дістав назву „малого Мольтке", що вважалось у німців великим відзначенням.

Після вогненного хрещення в 1897 р., коли то він намагався відібрати остров Крету від Туреччини, він так удосконалився у військовому ремеслі, що вже в 1912 р. підчас т. зв. балканської війни, він став начальником військового штабу та керівником військових операцій.

Підчас світової війни Метаксас начиркнув плян т. зв. Ґаліполійської експедиції. Він хотів прорвати ланцюг морських укріплень на Дарданелях та тим способом зломати Туреччину. Та англійський ґенеральний штаб відкинув його плян, правдоподібно не доцінюючи здібностей „малого Мольтке".

Та останньої осені, двацятькілька літ пізніше, Метаксас показав світові своє вміння військового ремесла, коли прийшло до розправи з Італією. Як на глум жертвою його військової стратеґії, вивченої у німців, став союзник Німеччини — Мусоліні.

Диктатор, що бореться по стороні демократії.

Метаксас був цілим своїм єством сторонником сильної влади, навіть диктатури, а тим самим був проти демократії. В 1936 р., коли король Юрій III. покликав його на становище премієра, він розігнав грецький парлямент, ограничив горожанські права грецького народу та порозвязував всі партії, беручи в свої руки керму над військовими, морськими, фінансовими та заграничними справами. Так став він урядом в одній особі.

За його влади відносини між Грецією та Італією значно поліпшилися, хоч Греція дальше вважалася краєм анґлійських впливів. Метаксас розбудовував соціяльне життя, уліпшував життєвий рівень робітників, але теж збільшив податки та кошти життя. Та найбільшу увагу присвятив він розбудові грецької армії. Щоби мати якнайбільше часу та нагоди довести її орґанізацію до максимум ефектовности, Метаксас вичерпав кожний засіб дипльоматії, щоб вдержувати якнайдовше нормальні відносини з майбутнім ворогом. Тому часто відповідав на зневаги з боку Італії чемно. Це розуміли італійці як вияв страху Метаксаса перед сильною фашистівською Італією. Не диво, отже, що Чяно, італійський міністер заграничних справ уважав Грецію за „застрілену птицю", коли переконував свого тестя, що виправа на старинну Геляду буде для італійських вояків ніначе прогулькою.

Тимчасом Метаксас працював як день так ніч. В малих грецьких пристанях вивантажувано з анґлійських кораблів всяке військове добро: літаки, гармати, військові троки, скорострили і т. п. Італійська розвідка про це малощо знала.

Коли італійські леґіони вмашерували з Альбанії в грецькі гори Піндус, грецька армія очікувала їх за „лінією Метаксаса" у повному приготованні. Почалася велика драма для Італії, а для ґен. Метаксаса слава, що простягнулася і над цілою його нацією.

Ще одна цікава річ: Ми звикли вважати всіх диктаторів сторонниками Гітлера та Мусолінія. Та Метаксас показав, що так не є. Для правдивого патріота існує тільки інтерес його власної вітчини. Тому саме Метаксас станув по стороні демократій, хоч у першій світовій війні він вірив в кайзерову непобідимість та скептично дивився на аліянтів.

Його смерть це для греків велика втрата, тимбільше, що його діло ще не докінчене. Метаксас доказав, що теперішня Греція є подібна до старої Геляди з часів рицарських, що вона здорова у своєму нутрі й спосібна до найбільших жертв, коли іде про добро Батьківщини.

„НАШ ЛЕМКО"

Щоб зрозуміти те, що тепер діється на Лемківщині, де нарід, не зважаючи на дуже важке положеня й матеріяльну скруту, пробує власними силами далі ставати на ноги, треба звернутись дещо взад, до 1934 року, що є історичним у житю Лемківщини. Як відомо, **з днем 1. січня 1934 року почав виходити у Львові „Наш Лемко", часопис для Лемківщини.** Вийшов він з такими кличами:

Проч з темнотою! Проч з довголітньою баламутою!

Через освіту і свідомість до добробуту на Лемківщині! Цю освіту й національну свідомість ширить „Наш Лемко" — найдешевший щиролемківський часопис. Не повинно бути ні одної лемківської хати, хочби в найдальшій гірській закутині, де „Наш Лемко" не приносив би світла й ясної правди!

Ми хочемо кращої долі, а до неї дійдемо тільки через науку й свідомість.

Мусимо нашу Лемківщину піддвигнути з занепаду. Лемківщина мусить статися найкращою країною; а ми, лемки, найкращими громадянами українцями!

Тому всі до великої громади передплатників і читачів „Нашого Лемка".

У проєкті, що його обговорювали разом з тодішнім видавцем цього часопису громадянином Іваном Тиктором, перші два редактори цього часопису, а саме Петро Смереканич і Юліян Тарнович, було видати перший національний часопис для Лемківщини п. н. „Український Лемко". — Одначе цього наголовка настрашилася польська воєвідська влада та по довших стараннях ледви згодилася на наголовок „Наш Лемко" з тим, що це буде чисто господарський інформативного характеру дво-тижневик.

Перше число цього часопису друкувалося в накладі 3,500 примірників. Але вже перше число польська поліція сконфіскувала та число мусіло друкуватися другим накладом. (продовж першого року видавання „Нашого Лемка" на загальне число 24 — було 19 сконфіскат). Деякі окремі наклади забирали поліцаї вже з пошти, разом з опасками та позначкуваними числами для читачів закордоном. Про те, за що були такі часті конфіскати можнаб написати цікаву статтю, як про те, як польська влада, воєвідська й старостинська, „опікувалися" на кожному кроці цею ґазетою, ріжними до цього спрепарованими провокаторськими письмами, нічними ревізіями, а найголовніше майже щоденними переслухуваннями на поліції.

Усіх добрих і певних адрес до висилки цього часопису було около 5,000 в самій Лемківщині та поверх 2,000 закордоном. Але нароком не друковано такого великого накладу „Нашого Лемка", поперше тому, щоб завчасу не насторожувати польської влади проти себе, але найважніше тому, що раз-у-раз грозила, що не тільки заборонить видавати часопис для Лемківщини, але й поширить цю свою заборону на інші часописи, що виходили в видавництві „Українська Преса", яке видавало теж і „Нашого Лемка".

Не можемо цього закривати, що ні видавнича С-ка „Діло", ані Матірне т-во „Просвіта", ані в інших колах не мали охоти видавати „Нашого Лемка" (побоюючись передучасно дефіцитів!) на власну руку й своїми засобами. Причини на це ріжні складалися та ріжний був підхід і ріжне розуміння потреб українських тодішніх західніх окраїн. Але це все не суттєве, бо часопис для Лемківщини таки найшов місце й видавця в концерні „Українська Преса".

По появі 4. числа „Нашого Лемка", випустили поляки разом з русофілами в Криниці кацапську про-руссофільську ґазету п. н. „Лемко", яка мала опрокидати все те, про що писалося в українських, національних часописах, отже і в „Нашому Лемкові". Крім того закидала ще польська адміністраційна влада (безперечно, що в найтіснішому порозумінні з своєю міністерською верхівкою!) такими ґазетами наші села в Лемківщині:

1) До українських часописів, які йшли тоді поштою зі Львова на Лемківщину допшилювала польська тайна рука рептильку, видавану старостом у Львові п. н. „Селянин".

2) З Перемишля насилано польську ґазету „Побудка" для справ шляхти „ходачкової та загородової".

3) З Тарнова польський тижневик з хлопоприязними демаґоґічними кличами „Наша Справа".

4) З Кракова ріжні польські брошури та книжки вид. „Комітету для справ шляхти загородової на сході Польщі про товаристві розвитку східніх земель". Усі видання протиукраїнські „Ілюстр. Куріера Цодзеннеґо" та „Товаржиства зем заходніх" і т. п.

5) З Нового Санча „Подгалянін". Задумували врешті поляки в Сяноці видавати окрему ґазету для „браці" на Лемківщині. Та заки пан староста разом з сяніцькими русофілами зміг зреалізувати свої „шляхотні" задуми, вже настали зміни.

Не вільно врешті забувати, що й отець д-р Яків Медвецький (апост. адміністратор Лемківщини) захотів „спасати" Лемківщину своїм „Карпатським Звоном", одначе ця шматка, скомпромітувавши себе оголошуванням заборонених церквою книжок і цареславних — скоро скінчила своє негідне існування. Зокрема русофіли теж не резиґнували й далі з Лемківщини та з „Земле-Волею" й „Русским Голосом" лізли в лемківську хижу. Але лемко з них уже сміявся бо пізнав цих „братів-руссофілів", які тільки тому „бавилися в політику", щоб своє черево накормити.

Мабуть ніяка українська редакція національного часопису не мала такої вдячної ділянки працу, як її мав „Наш Лемко" в праці над культурою та національним розвитком Лемківщини впродовж останніх 6 років. Сміло можна сказати, що кого Господь хоче благословити, хай поставить його на такій стійці.

У Канаді є 60 католицьких єпископів і архієпископів. Всіх католицьких парохій є 4,936, а обслуговують їх 8,899 священиків. Католицьких колеґій і семінарів є 87, а нормальних шкіл 28. Католицьких університетів є 6, а католицьких шпиталів 435. На 12 міліонів населення є 4½ міліона католиків. Католиків - французів є 2,849,089; вони творять 66 відсотків католицького населення Канади.

ЮЛІЯН ТАРНОВИЧ.

ІСТОРІЯ ЛЕМКІВЩИНИ

(11)

Також за часів українського князя Володимирка стояв замок по другому правому боці Сяну в лісах, що тепер належать частинно до Білої Гори, Лішні та Вільховець. Коли цей замок розвалився, про те нема історичної згадки. Остала досьогодні в лісі на Білій Горі, (студня) керниця звана королевої Бони та деякі камінні румовища.

Заразом ніде нема подання про старинній княжий замок, що його сліди задержали на Мимоню — (присілок Боська). З другої сторони на заході, над рікою Попрадом, де вливається річка Ростока, стояла в 1017 р. стражниця-замок, що була получена підземним переходом (подібний підземний перехід був між властивим сяніцьким замком і білогорським), зо замком у Навойовій. Такий же замок був у Мушині, Любовні — згорів у 1553 р., дальше в Чорштині, Тропштині (?). У цих замках захоронювали люди своє майно і ціле населення Сандеччини хоронилося перед татарськими нападами.

Зокрема цікаві події Сандеччини між 1259—1260 р., як татари йшли на захід під Краків, тоді українець Петро з Крампної побив їх та розігнав, що сліду не стало з їх перших стеж. Одначе татари, другим наворотом, вже в 1287 р. знову заганяються на західні землі, палять Новий Торг, але й тепер побіч Санча розгромлені, вертають на схід.

Знаємо відтак, що між 1313—1320 рр. доходить між населенням Сандеччини до частих перепалок з оселенцями з заходу; Сандеччани не хочуть перепускати чужих кораблів, навантажених всяким добром, крім соли, бо на сіль не було тоді мита — своїм руслом ріки Дунайця. Доперва польський король Казимир у 1345 р. наказав окремим привілеєм (XI.-I.) вільний переїзд на Україну-Русь через Біч, Жмигород, Сянік і дальше. З цих часів маємо згадку про села: Висову, Верховню (Вірхомлю), Злоцьке, Лабаву, Лелюхів, Ростайне, Ростоку, Солотвини, Святкову, Тилич, Тиханю, Чорну, Шляхтову й Явірку.

На заході,*) майже по тій самій етнографічній лінії, що ділить сьогодня українців від поляків, мали наші предки сусідами ляшські або польські племена. Є всі дані твердити, що тут етноґрафічна границя протягом історичних часів посунулася на схід, на некористь українського народу. Те саме можна сказати більш-менш і про українсько-словацьке пограниччя в межах сьогодняшньої Підкарпатської України-Руси. За Карпатами мадяри або угри, які прийшли туди в кінці IX. в., знайшли вже українські - руські осади. Але на полі відносин політичних взаємин з мадярською державою починають грати ролю аж в XI. століттю.

Про Західні Українські Землі до середини XII. століття маємо лише деякі уривкові вістки. У поглядах літописця ці землі представляються полосою вічного суперництва України - Руси та Польщі; літописні вістки є наче відгомоном безнастанної боротьби України - Руси з Польщею за Галичину в XI. ст. Дуже цікаве тут явище, що Перемишль виступає тоді як головний, найдавніший осередок пізнішої Галичини. Грушевський в „Історії України - Руси" пояснює, що дуже можливо, що Перемишль уважали давніше загальним осередком для цілого Підкарпаття, як також скупчена українська кольонізація мусіла досить виходити за свою теперішню границю на рівнині, та коли за Володимира українська політична границя тяглася „аж по Краків", вона ледво чи виходила дуже значно за ті мішані території.

Пізніше українським князям рідко коли (хіба ще за Ярослава) удалося в цілости вернути до Володимирової границі, загорнути ці мішані окраїни. Противно, від коли Краків звязано тісніше з польською державою, поляки починають сягати й по чисто українські землі. За Болеслава Хороброго, в часі ослаблення України - Руси по смерти Володимира, поляки правдоподібно забрали не тільки волинське Забужжя, але також Галичину, та вернено ці втрати назад аж кільканацять літ пізніше.

При поділі земель за Володимира, Галичину злучено в одну волость з Волинню в руках Бориса, потім Всеволода. Пізніє переходить в безпосередню власть київського князя.

Західні українські землі разом з теперішньою Лемківщиною належали до великої Київської Держави. Єдність Київської Держави існувала за Ярослава Мудрого (1019—1054), коли майже всі землі, заселені східньо-слав'янськими — отже й українськими племенами, увійшли в склад цієї держави, скінчилося із смертю Ярослава 1054 року.

Вже цей князь поділив державу між своїми синами в той спосіб, що найстаршому своєму синові Ізяславу дав Київ і Новгород; Святославу дав Чернігів з подальшими землями; Всеволоду — Переяслав й північний Ростов; Ігорю — Волинь; Вячеславу — Смоленськ; внукові Ростиславу — Галичину з найдальшими на заході землями, **саме з Лемківщиною.** Одначе незгода, міжусобиці братів спричинили, що процес виділення окремих земель із одної спільної Української Держави починається вже виразно в кінці XI. віку. Першою відокремилася Галичина. Її захопили три молоді князі Рюрик, Володар і Василько Ростиславичі. Їх дід, Володимир Ярославич, помер раніше від свого батька Ярослава Мудрого, та їх батько Ростислав Ярослав, зробився ізгоєм та утік до Тьмуторокані (київський порт на Озійськім морі), шукати щастя-долі. Тут його отруїли греки. Він лишив у літописця таку память: „сей Ростислав був муж на війні відважний, ростом гарний, лицем красний, для вбогих милосерний. Його три сини мусіли тоді зістатися ще дуже молодими; на історичну арену вони виходять аж кільканацять літ пізніше. Полишилися вони, правдоподібно без усяких волостей". Молоді Ростиславичі, залишившися сиротами, самі здобули собі уділи в Галичині і твердо там засіли. Рюрик, що захопив був Перемишль, скоро помер; по йому володіє Перемишлем разом зі засянськими землями Володар, що боронить своїх земель перед сусідньою Польщею й Угорщиною. Він заснував династію, яка панувала в Галичині аж до самого кінця XII. століття. Окраїнні українські землі, куди майже не досягали половецькі наскоки (Паловці**) — це численна і сильна орда зі сходу, що більш ніж на півтора століття стала справжнім Божем бичем для Українських Земель.

(Дальше буде).

*) Проф. Д. Дорошенко, Нарис Історії України. Т. І. ст. 36.

**) П. Голубовський: Печеніги, Торки і Половці до приходу Татар, Київ, 1884.

НА РІЖНІ ТЕМИ

„ПОЛЬСЬКИЙ ДЕНЬ"

Видав нюйорський ґубернатор Лімен формальну проклямацію про встановлення неділі, 9. лютого, Польським Днем.

Говориться в цій проклямації про надії, що Польща повстане наново зпід утиску й тиранії.

Маймо на це надію. Але маймо надію на ще більше. Що не лише Польща буде вільна від утиску й тиранії, але вона не буде могти утискати й тиранізувати інших.

ПАМЯТНІ СЛОВА

Каже ґубернатор Лімен у своїй проклямації:

„Історія подає мало примірів, що могли би рівнятися з безпощадним нищенням Польщі", очевидно, німецькими наїзниками.

Справді мало примірів. Але хочби як мало було безпощадних нищень одного народу іншим признати рівними німецькому нищенні Польщі, все таки між тими нечисленними прикладами треба певно згадати й польське нищення українців.

ЧИ ДЛЯ НИХ ОДНИХ

Каже ще ґубернатор Лімен:

„Дух Польщі не вмре, але буде жити... поки знову воля не буде привернена для цього відважного народу, що так любить свободу".

Певно, що свобода належиться полякам, одначе не право відбирати свободу іншим.

ВОРОГИ ДЕМОКРАТІЇ

Організація „Ситизенс Юніон" виступила проти проєктів законів, поданих у леґіслятурі стейту Ню Йорк, а звернених проти ріжних противників демократії.

Ці проєкти мають на цілі здушити виступи комуністичних і фашистівських груп проти американських установ й громадських вольностей.

Згадана організація виходить зо заложення, що, як край признає демократичну свободу вільної дискусії й організації, то вона повинна би признавати свободу слова й організації навіть тим ґрупам, що не признають демократичних засад.

ПРОТИРІЧНОСТИ

На думку внескодавців, свобода це така велика вартість, що навіть заходи її обмежити повинні бути знищені. Одначе нищення цих заходів це обмеження свободи. Отже ті, що признають свободу одною з найбільших вартостей, доходять до потреби її обмеження.

Та суперечність тут не лише з одного боку. Друга сторона теж не є послідовна. Противники свободи не признають свободі великої вартости, але вони все таки високо цінять свою власну свободу нищити свободу для всіх.

ДЕ ОБОРОНА?

Багато прихильників свободи боїться, що колиб лишити противникам свободи вільну руку вести пропаганду проти свободи, вони можуть легко свого добитися.

Конґресмен Старнес з Алабами каже, що воно так зовсім не є. На його думку, саме розкриття факту пропаганди проти свободи може доконати того, що вороги свободи не зможуть добитися своєї цілі.

Одначе в такому випадку оборонці свободи мусять проявити стільки рухливости й активности, скільки проявляють її вороги. Бажання здушити ворогів демократії є признанням її прихильників, що вони такої живости проявити не хочуть чи не можуть.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

З БОЛЬШЕВИЦЬКОГО „РАЮ".

Один наш тутешний комуніст, який свято вірив большевицьким „УЩВістям" і називав „брехнею" все, що писали інші українські часописи, дістав тепер від свого брата в Галичині лист. Подаю точний зміст цього листа:

„Дорогий брате! Повідомляю Тебе, що я і ціла родина, живемо та здорові. Поводиться нам як звичайно визволеним зпід гнету панів, поміщиків і капіталістів народови. Ми зажили новим життям під сонцем сталінівської конституції. Я бажав би, щоб по всім світі народи і робітники зажили таким „радісним життям", яким ми тепер зажили. А передівсім я бажав би цього таким недовіркам, як Ти, та інші. Питаєш мене, чому я до Тебе не пишу? Причина та, що ситий голодного не знае. По приході червоної армії я знов вступив до служби на залізниці. По скінченні тримісячного курсу знов дістав роботу. Щодо поляків, товже не кричать, що то „наша земля". Надію стратили. Дорогий брате! Якби Ти хотів все знати, ти мусів би зїсти мішок соли. І так не довідаєсь про все як ми тут проживаємо в тім „раю". Мамуня немоцні, а діти босі. Та зима на це не зважає і робиться чимраз зимніша. Ти пишеш, що там біда. То най придуть всі ті, що пафікають, сюди, а ту „роботу" дістануть. Дістануть ту землю, котру поляки полишали, втікаючи до Румунії так, що аж відлітали пяти. Дорогий брате! Віриш в Бога? Чув про апостола Тому, який казав. Господи, доти не увірю, доки не встромлю пальців в Твої рани? А чув про багатого чоловіка, котрий помер, і щойно тоді довідався про інший світ та просив Господа, щоб той дозволив йому на короткий час назад повернути і перекомати шістьох братів, що таки є другий світ? Бог відповів йому, що люди на землі мають святих пророків і коли вони їм не вірять, то не повірять і братови, хоч би той з гробу встав.

„Більше напишу пізніше. Таке життя. Шкіри на чоботи нема. Я роблю цілий рік, але, якби Ти на мене поглянув, то переляквався мене. З дощу під ринву. Роздали землю, але нема чим податку заплатити. Церкви так оподаткували, що не всі можуть заплатити. Котра не може, то замикають. А ле люди ще більше моляться до Бога, як передтим. Вірять, що колись віддітхнуть вільним, радісним життям.

Подав **В. Н.**, Дірборн, Міш.

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ БУДУЧЧИНУ.

З ДНЯ

РАСА ПРОТИ РАСИ.

„Н. Й. Таймс" з 2 лютого ц. р. в „Тапикс оф ди Таймс", пише: „Гітлер розпочав відтоді, що почав підкресляти солідарність 80,000,000 німецьки говорячих земляків. Проти такої солідної німецької фаланги хто може устоятись?" На це така відповідь, що устоятись дуже легко може солідна маса вложена з 200,000,000 по англійськи говорячих земляків. Таке було в 1917 році, таке повторяється тепер".

Знову у федеральнім конґресі, один з ізоляціоністів, Джан Флин, закинув недавному голові „Комітету допомоги Америці, шляхом помочи аліянтам", Вилємови Аллаанови Ґвайтови, що той ще в роках 1899—1910 розписувався багато про солідарність англо-саксонського світу і доказував, що тільки говорячі по англійськи народи вміють як слід правити світом. Джан Флин говорив, що ці слова в засаді те саме, що говорить Гітлер. Тільки Гітлер вміння панувати над світом приписує німцям, а англо-саксонці покраю Ґвайта собі.

РАЦІЯ.

Ніде правди діти, але в цьому міститься велика частина правди. Помилково є думати, що світ нині різко поділений на „демократії" і „диктатури". Світ у нинішній своїй боротьбі поділений на англо-саксонський табор, з яким співпрацюють і будуть співпрацювати інші, не по англійськи говорячі держави, серед них навіть декілька диктатур, як ось Греція на европейськім континенті, а Бразилія на америнанськім. А в німецькім таборі добровільно співпрацюють італійці; недобровільно декілька інших не по німецьки говорячих держав.

ХАРАКТЕР І УСТРІЙ.

Це боряться не лиш два суспільні устрої, але два характери, дві раси.

Суспільний устрій в великій мірі залежить від характеру нації. Нація, яка звикла до деспотизму, до брутального режиму, може говорити собі скільки хоче про „волю", „свободу", „соціялізм", „демократію", а все одно остаточно верне до тої самої влади з якої вийшла і до якої звикла, себто знов верне до деспотизму. Ніхто себе не піднесе вгору за вуха від чобота. Ні. одна нація самою зверхньою формою якогось суспільного устрою не двигне себе на вищий культурний щабель. Справжня культура зачинається не від зверхньої форми, тільки від внутрішнього бажання чогось дійсно кращого і вищого.

Хіба Росія стала культурнішою принявши комуністичний устрій? Хіба більше в неї цивільної свободи, пошани до одиниці, кращий життєвий рівень, ніж це було за царя? Хіба стала вона менше експанзивною, імперіялістичною? — Ні. Росія нині та сама, що була за царя Івана Грозного. В часі останньої комуністичної „еманципації" вона безжалісно стерла з себе навіть ті знаки західньої цивілізації, якими хотів її покрити Петро Перший. Ті знаки не відповідали московському характерови. Вони розточували збірну силу московського народу. Тому при першім потрясенні той нарід так брутально позбувся їх і приняв те, чого прагнула його давна його душа.

НІМЦІ.

А хіба нинішні нацисти відмінні багато від німців кайзера Вільгельма? Хіба вони не відзначаються тою самою безоглядністю, дисципліною, зверхнім порядком, зарозумілістю, що юнкери кайзера? По першій світовій війні німці дістали ваймарську конституцію. Але впродовж наступних десятьох літ дали доказ, що з конституцією не вміють обходитись. Їх душа прагнула за твердою касарняною дисципліною, за приказами згори, за маршируванням у лавах, за однострoями. В демократії вони чулись нещасливі, „поневолені". Прийшов Гітлер і „визволив" їх.

Це факти, які тяжко заперечувати, коли хочемо вірити в якийсь остаточний лад на світі. Ці факти ствердили такі державні мужі Англії, як лорд Галифекс, Іден, Чорчил, а передівсім сер Ванситарт.

АНГЛЬОСАСИ.

Подібне відноситься до англо-саксонського табору, з тою ріжницею, що він цілий час придержується демократичного устрою. Демократія це витвір англо-саксонського характеру. Дехто, розуміючи демократію по свойому, заперечує, що в Англії є демократія. Іншій копіюючи англійську демократію занадто невільничо, завдає свому власному народови шкоду.

Та факт залишається фактом, що англійці і ціла родина англо-саксонців у своїм характері мають більшу любов до суспільної свободи, ніж німці. Вони не ставлять поняття нації аж так високо, щоб у нім постійно шукати заспокоєння всіх своїх індивідуальних імпульсів. Між інтересами держави й інтересами одиниці, вони все залишають приличне відношення. Також у відношенні до інших народів є в них більше толеранції й більше пошанівку до культурних цінностей автохтонів.

Державний устрій англо-саксонців, подібно як устрої інших народів, ніколи ґрунтовно не зміняються. Чи є в них король, чи ні; чи мають лордів, чи ні; чи мають конституцію писану, чи неписану — англо-саксони творять такі суспільні лади, що чужинець відразу пізнає між ними подібність.

Від вислідку цеї війни залежатиме котра з тих рас, чи точніше, котрі характеристики одної з тих рас, на світі запанують?

ЯК ТВОРИЛОСЬ ЗВАННЯ?

Звання — призвання — фах не належали до тих питань, котрими займалась людина вже і з самого зарання. На те склались подвійні причини. Перша: Звання і приналежна до цього праця не були предметом роздумування окремої людини так довго, як довго їх реґулювали традиція і звичай, як довго людина находила вдоволення у своїй роботі, а праця давала її достаточний заробіток, а головно прожиток. Друга: Признання і звязана з ним праця не були питанням і для суспільности так довго, поки людина виконувала свою роботу у себе і для себе, на власному варстаті, самостійно, в релятивній самовистарчальности та господарській незалежности від товаришів звання, поки не повстали в господарському життю терття, суперечности, ворогування. Щойно тоді виступило звання, а з ним приналежна до нього праця в свідомости людини і суспільности як проблема; щойно тоді, коли у відносинах господарського життя настала повна переміна, до котрої не могли примінитися так легко і окрема людина і ціла суспільність. Недостача отже скорої орієнтації та негайного примінення людини і суспільности до змінених і нововитворених умовин життя, мусіла привести до напруження і потрясення укладу господарського життя, витворюючи проблєму праці і звання.

Уклад господарського життя змінився ще більше, коли появилась машина, і ввійшовши до робітні, як дотеперішнього варстату праці, перемінила його у фабрику. Машина розложила з одної сторони процес творення на велике число дрібних, від себе позірно незалежних частинок, докончуючи зорганізованого поділу праці; цей поділ, дивлячись на його відворотну сторону, вимагав творення цілости, зложеної з цих саме окремих частинок, жадав отже організованого процесу творення. Кожний робітник, що до хвилі перетворення робітні у фабрику сповняв свою роботу самостійно, перетворюючи сировець у готовий і викінчений виріб — перестав бути відтепер самостійним творцем, а зачав сповняти у фабриці тільки дрібну частину виконуваної дотепер праці. Від цього часу затрачує він свою самостійну й індивідуальну творчість й виробництво, а стає складовою частиною фабричної спільности. З нею мусить він зростись і підчинитись її засадам.

Власник фабрики глядів, щоби кожний робітник працював кількостево і якостево якнайкраще, бо існування його підприємства залежало від кількости і якости витворених фабрикатів. До осягнення своєї мети шукав фабрикант відповідних шляхів і засобів. В першій мірі спинився над раціональним вихіснуванням робочої сили робітника. А що такий робітник виконує стало одну лише якусь частину праці, виринуло сподівання, що він найкраще сповнятиме цю роботу, котру виконує постійно. Звідси й вийшло для промисловця питання: чи кожна людина, може однаково добре виконувати одну і ту саму роботу, і по чім можна пізнати, що денний робітник надається найбільше до виконування певної праці? У звязку з тим видвигнув підприємець питання: як можна пізнати й вибрати для підприємства найбільше придатні робочі сили?

Але чимбільше роздроблювалась праця, чимдовше людина її виконувала, повторюючи сотні й тисячі разів день по день і той самий рух, тим менше була вона вдоволена, тимбільше автоматизувалася, затрачуючи всякий внутрішній звязок з виконуваною роботою. Праця ставала для неї позаособовою. Людина виконувала її лише для заробітку, для свойого прожитку і своєї рідні. А людина — стає людиною щойно у своїй праці. Чиммеше була вона вдоволена роботою, тимчастіше насувалося її питання: чи не міглаб найти його більше при іншій роботі, в другому званню? Одночасно виринало в організованій спільноті й друге питання: Чи в сучасній системі господарської організації можна взагалі найти таке призвання, щоби давало повне вдоволення?

Так повстала подвійна спроба розвязки проблеми звання: одна з сторони праці, друга — людини. Перша заступала приватно господарський інтерес, друга особистий. А до двох повищих спроб прийшла ще й третя: загальногосподарська, що висувала конечність правильного розподілу робочої сили в рамках цілого процесу продукції. Усі ці спроби практичної розвязки проблєми звання йшли одним спільним шляхом. Приглянемося йому ближче.

Соціольоґ Тейлор поставив собі завдання: побільшити кількість витворів праці, а одночасно й рентовність підприємства до можливо найвищого ступня. Це думав він осягнути при допомозі більшого чим досі зріжничкування і поділу праці, а також при допомозі цілковитого змеханізовання людини.

Роздумуючи над повищою проблемою дійшов він до пересвідчення, що само зріжничкування і поділ праці не розвяжуть цієї проблеми, якщо не буде спосібної людини, щоби виконувала свою роботу точно, наче машина. Вслід за тим прийшов до пересвідчення, що ріжні чинности праці, котрі виступають в даному процесі творення, ставлять до психічної сторони людини ріжні вимоги; що кожна людина є так устроєна, що, виконуючи якусь працю, зуживає лише частину свого „я", а решта при даній праці непридатна; що ужиточність даної людини зависить також від кількости часу, потрібного до її вишколу.

(Кінець буде).

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

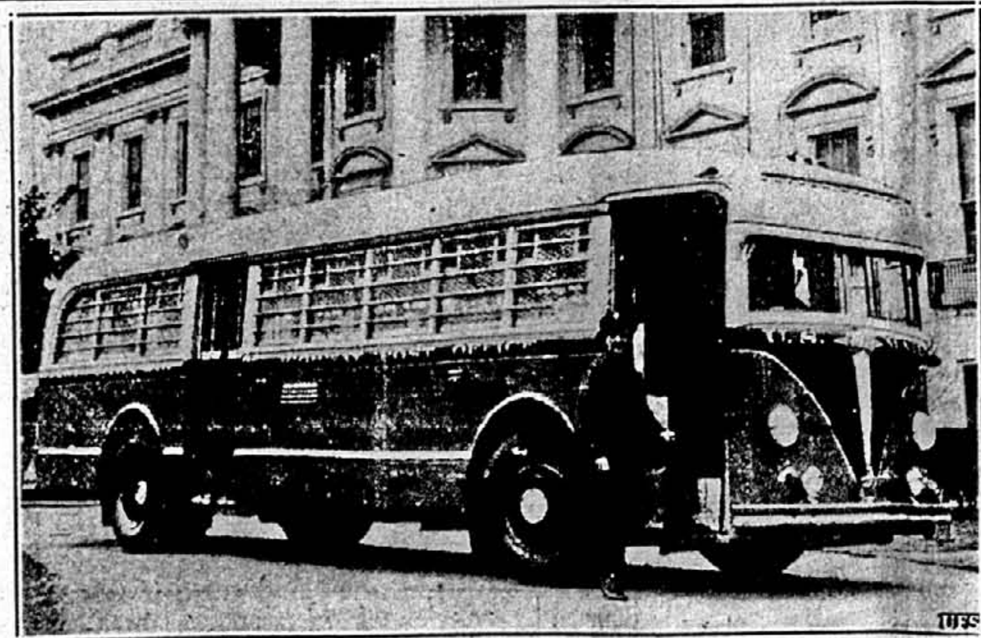
ПОВІДОМЛЕННЯ
У СПРАВІ КОНВЕНЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ

Маючи на увазі, що деякі відділові урядники, а також і поодинокі члени починають надсилати вже конвенційні проєкти, подаємо до відома постанову статуту в цій справі. Параґраф 44 статуту говорить дослівно таке:

„Члени екзекутивного комітету мають розважати, й мати право одобрювати, переглядати або відкидати, видавати й оголошувати всі конвенційні проєкти для добра й добробуту Союзу, надіслані на їх руки на письмі підвладними відділами, і доручувати такі проєкти зо своїм порученням статутовій комісії, коли ця комісія засідає перед конвенцією, щоб згадана комісія ці проєкти розглянула і представила їх на конвенції".

Отже конвенційні проєкти повинні бути присилані відділами, а не поодинокими урядниками чи членами. Кожний проєкт повинен бути передискутований і ухвалений на зборах відділу, а тоді присланий на письмі, підписанім відділовим урядом і вибраними делеґатами, до головної канцелярії.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ У. Н. СОЮЗУ.

ПОЧТОВИЙ УРЯД НА КОЛЕСАХ. — Почтовий уряд буде вживати таких возів до воження почти. Цей віз буде курсувати між Вашингтоном і Гарисбургом кожного дня за винятком неділі й свят.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

С. Г., Ню Йорк, Н. Й. — Ваш допис, щоб прибути цеї неділі на Свято в память О. Басарабової до Стайвесант Гайскул, ми помістилиб, якщоб не було вже в „Свободі" двох закликів до участи в таких святах. Думаємо, що наш загал таки розуміє і відчуває, що йому треба бути на такому святі. Забагато покликів в газеті вказувалоб, що наше громадянство не цінить мучеників за українську справу, а так не є.

ЖУВАЧІ КОКИ

Південно - американські індіяни в Перу й Болівії, жують іздавендавна коку. Кока („Еритроксильон кока") — це заморочлива ростина. З її листків добувають кокаїну, а зросте вона в тих країнах дико. Одначе також плекають її на полях. Сушені листки коки там головний крам скрізь, від найменшої гірської оселі до самої столиці. Її приймають індіяни як платню, для них вона важніша від грошей та улюбленої кукурудзяної горівки „чіча". За неї індіянин віддасть свою хатину, козу, а навіть найдорожчий для нього різнокольоровий каптан „пончо". Листки коки не такі заморочливі, як чиста кокаїна. А проте вони держать людину у стані підохочення, а це підносить її працездатність, хоч і підточує її організм. Вживають коки не тільки чоловіки, але й жінки, а то і старші діти, і то так часто, що рідко коли можна побачити індіян, щоб не жували її. Це задурманення дозволяє індіянам переносити на плечах та на голові великі тягарі у високих Андах, де повітря значно рідше. Доки індіянин має в запасі листки коки (до них дехто додає потрохи поташу), він не відчуває ні втоми, ні голоду, ні жаги. Алеж через те, що це населення від віків уживає цього дурмана, воно що раз більше слабне й вироджується.

ЛЬОКОМОТИВИ ЗА ОРІХИ

БЕРЛІН. — Асошіейтед Прес доносить про „цікаву" торговельну умову Німеччини з Туреччиною, наслідком якої Німеччина достарчить Туреччині льокомотиви, а за те дістане 17,640 тон оріхів.

ВІЙНА КОШТУЄ!

ЛОНДОН. — Британці вже понесли великі видатки на воєнні цілі і готові понести ще більші. Ось тепер вимагається від парляменту ухвали на позичку в сумі один біліон і шість сот міліонів фунтів стерлінгів. Та велика сума вистарчить одначе тільки на покриття воєнних видатків на найближчі місяці.

НЕ ПРОТИ АМЕРИКИ

ТОКІО. — Японський міністер заграничних справ Мацуока хоче щоб Америка „зрозуміла", що приступлення Японії до потрійного союзу не було звернене проти Злучених Держав, ні визовом, зверненим проти Америки. Навпаки, каже Мацуока, це було засобом, щоб відвернути війну Японії зо Злученими Державами.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Т-ва ім. Д. Вітовського, від. 375., відбудуться в неділю, 9. лютого, в год. 12:30 пополудні, в Домі У. А. Горожан, 847 Н. Френклин вул. Будуть важні справи до полагодження, як також вибір делегата на конвенцію У. Н. С. Отже обовязком кожного члена є явитись на збори. — Уряд.

UFS

ВОЄННИЙ ГЕРОЙ.

Грецька команда дала медалю цьому 13-літньому Анастасіосові Хараламбопульосові, що сховався в військовому поїзді, що їхав на фронт, та відограв опісля важну ролю при взяттю греками міста Коріци.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Місячні збори Укр. Тов. Січ, від. 39., відбудуться в неділю, 9. лютого, в сали Укр. Нар. Дому, в годині 3. пополудні. Проситься членів та членкинь, прийти точно на означений час, бо є важні справи до полагодження, а найважніше вибір делегата на Конвенцію Укр. Нар. Союзу. Довгуючих членів проситься сплачувати по можности залеглі місячні вкладки. На цих зборах будеться приймати нових членів до Товариства і до У. Н. Союзу без вступного. — Я. Трач, предс.; І. Лесюк, фін. секр.; А. Кудлик, кас.; І. Каменик, рек. секретар.

КРОМПТОН, Р. АЙ. — Місячний мітинг Тов. Запорозька Січ, від. 246., відбудеться в неділю, 9. лютого, в домі 14. Райс улиця в годині 2. сполудня. Обовязком всіх прийти на час, бо буде вибір делегата на 20. Конвенцію У. Н. Союзу. Щоби кождий член мав нагоду голосувати, то обовязково мусить бути присутний на мітингу. Також є інші товариські справи до полагодження. — За уряд: Гр. Притула, предс.; П. Коць, кас.; В. Сподарик, секр.

ЮТИКА, Н. Й. — Збори Бр. Св. Петра і Павла, від. 58., відбудуться в неділю, 9. лютого, в годині 2:30 пополудні в церковній галі. Буде вибір делегата на конвенцію У. Н. С., тож приявність кожного члена є конечна. — М. Дановяк, секретар.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Збори Тов. Любов, від. 45., відбудуться в неділю, 9. лютого, в домі Тов. Горожан, 847 Н. Френклін ул., в годині 2. пополудні. Проситься членів місцевих і позамісцевих, щоб точно зібралися на означений час, бо деякі члени спізнились з вкладками з причини свят. Проситься, щоби в цім місяцю точно вирівнали. Приймається членів о У. Н. Союзу і також видається діточі паліси за малою оплатою. Хто має намір стати членом або вписати діти, прийдіть скорше а уряд радо Вам послужить. — Василь Стриковський, предс.; Антін Гарасим, кас.; Теодор Малик, секр.

ФРАНКФОРД, ПА. — Річні збори Тов. ім. Д. Вітовського, від. 268., відбудуться в неділю, 9. лютого, в годині 2. пополудні в У. Н. Домі, ч. 2171 Вакелінг ул. Обовязком членів бути на тих зборах, бо буде справоздання уряду й контрольорів за цілий рік. Також є багато інших відділових справ до полагодження. Пригадується довгуючим членам, щоби по можности сповняли свої залеглости. — Уряд: М. Андріїв пр.; Г. Михалюк, кас.; П. Омелян, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Звичайні збори Тов. У. Н. Союза, від. 292., відбудуться в неділю, 9. лютого, в годині 1:30 пополудні, в гали У. Н. С. Дому, 4655 Мартін улиця. На ті збори обовязково повинні прибути усі члени без ріжниці, чи мають поплачені вкладки чи ні, або чи будуть платити. Маємо важні справи до полагодження, котрі мали бути полагоджені ще на річних зборах. Рівнож буде вибір делегатів на 20. Конвенцію У. Н. С. Отже хто інтересується, хай приходить. Спеціяльного повідомлення картками не висилається. Платіть точно вкладки; тоді докажете, що ви справжній союзовець. — І. Форись, предс.; П. Кізел, секр.; І. Андрусевич, кас.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 334., відбудуться в неділю, 9. лютого в 12. годині в полудне в У. Н. Домі. Проситься членів прийти, бо є важні справи до полагодження. Буде вибір двох делегатів на Конвенцію У. Н. Союзу. Проситься всіх членів прийти на ці збори і вибрати делегатів, котрі можуть обстояти за справу і добробут всіх членів У. Н. Союзу. — За уряд: Н. Задерецький, предс.; С. Морозович, фін. секр.-кас.; І. Жук, рек. секр.

ПІТСФІЛД, МАСС. — Місячні збори тов. ім. М. Грушевського, від. 150., відбудуться 9. лютого, в церковній гали, в 2. годині пополудні. Проситься всіх членів прийти начас, щоби урядники не сиділи самі на сали до четвертої або і дальше. Кождий повинен прийти, бо на цих зборах буде вибір делегата на конвенцію. Хто ще з членів не вписав своїх дітей до Союзу, то може вписати, бо У. Н. Союз має місце для всіх. — Н. Стефанюк, предс.; А. Гуска, кас.; О. Яремій, секр.

СКРЕНТОН, ПА. — Збори Тов. Над Збруча, від. 280., відбудуться в неділю, 9. лютого, в годині 2. пополудні в Укр. Гор. Клюбі, 608 Лакавана Евня. Присутність всіх членів є обовязкова бути на цих зборах, бо буде вибір делегата на конвенцію. Рівнож проситься членів, щоби старалися платити начас свої вкладки. Довгуючі члени мають старатися сплачувати свої залеглости. — За уряд: О. Запоточний, С. Говка, Р. Рубльовський.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. Зоря, від. 69., відбудуться в суботу, 8. лютого, в год. 7:30 в вечер, в Карпатія Гали, 217 Іст 6 вул. в Ню Йорку, Н. Й. Проситься всіх членів прийти на збори. На тих зборах буде вибір делегата на 20. конвенцію У. Н. Союзу. П. Забавчук, предс.; І. Мартинець, кас.; М. Ликтей, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Звичайні збори Бр. Сош. Св. Духа, від. 237., відбудуться у неділю, 9. лютого, точно в год. 3. пополудні в У. Н. Домі. На тих зборах крім звичайних справ буде вибір делегатів на конвенцію У. Н. Союзу. Уряд взиває членство численно прибути на ті збори. Нема ріжниці чи член платить до відділу на підмогу хорих чи ні, чи платить пять центів на відділові розходи чи ні; кождий член, що заплатить свою місячну вкладку до У. Н. Союзу, має право голосу. Напоминається довгуючих, щоби конечно старалися вирівнати свої залеглости. — Уряд.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Мітинг Бр. Св. Володимира, від. 286., відбудеться в неділю, 9. лютого, в гали У. Н. Дому, 181-183 Фліт Стр., в 7. годині вечір. Повідомляється всіх місцевих і позамісцевих членів прибути на цей мітинг, бо є важні справи до полагодження. Буде вибір делегата на 20. Конвенцію У. Н. Союзу. — В. Челак, предс.; Ст. Шимон, кас.; Т. Заканич, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Зап. Січ, від. 371., відбудуться в суботу 8. лютого, в годині 8. вечером в галі Укр. През. Церкви, 49 Бікон, Стр., Нюарк, Н. Дж. На цих зборах буде вибір делегата на конвенцію У. Н. Союзу. Рівнож буде на зборах організатор У. Н. Союзу Василь Загаєвич. Всі члени повинні бути на зборах, бо толосувати на делегата лише можуть ці, які будуть присутні на зборах. Члени, які залягають з вкладками, мають вирівнати свої залеглости. — За уряд: О. Паньків, предс.; Л. Горман, кас.; Ю. Бранюк, секр.

ТОЛІДО, О. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 167., відбудуться в неділю, 9. лютого, в 2. годині пополудні в гали, де звичайно. Просимо всіх прийти на збори, бо є важні справи до полагодження, як рівнож вислухати звіту контролі за 1940. рік, котра певно здасть звіт на тих зборах, бо мала досить часу. Уряд на 1941. є слідуючий: Дмитро Медецький, предс.; Стефан Гавриляк, заст. предс.; Іван Кульматицький, фін. секр.; Михайло Бялецький, прот. секр.; Тома Василинюк, кас.; Станислав Пізьо, заст. кас.; Григорій Миськів і Михайло Чорний, контрольна ком.; Іван Леняк, Павло Зьонкевич ст., Катерина Гавриляк, контрольори хорих; Андрій Униcько, дверник. Делегатом на конвенцію У. Н. Союзу вибраний Дмитро Медецький, заступником делегата Миколай Білецький. Збори відбуваються в другу неділю по першім. — Дмитро Медецький, предс.; Тома Василинюк, кас.; Ів. Кульматицький, секр.

АМСТЕРДАМ, Н. Й. — Місячний мітинг Тов. ім. Івана Франка, від. 266., відбудеться 9. лютого, в гали парафіяльній св. о. Миколая, 10. година перед обідом. Проситься всіх членів бути присутними на цім мітингу, бо є важні справи до полагодження і буде вибір делегата на 20. Конвенцію. — Василь Труфин, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Рож. Пр. Богородиці, від. 36., відбудуться в неділю, 9. лютого, в гали церковній, в годині 2. точно пополудні. Проситься членкині, щоби явилися на означений час, бо маємо важні справи до вирішення. Буде вибір делегата на 20. конвенцію. Членкиня повинна явитися на зборах до вибору делегатів, щоби не було нарікання, що ви не знали. Проситься тих, що довгують, щоби прийшли на збори і заплатили свої вкладки, щоби не було нарікання, як будуть суспендовані. Проситься вас, сестри, щоби були всі присутні на мітингу. І не забувайте за приєднання нових членів до Союзу й Сестрицтва. Отримаєте нагороду за приєднання. — За уряд: Марія Гойсяк, пр.; Настазія Грицак, кас.; Марія Ходак, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. — Місячні збори Тов. ім. Б. Хмельницького під Покр. Пресв. Тройці, від. 158., відбудуться в суботу, 8. лютог, вечер в год. 8., в У. Н. Домі, 216-218 Гранд Стр. На річних зборах вибрано слідуючий уряд на рік 1941.: Ю. Павчак, предс.; П. Добовецький, місто предс.; М. Баглай, фін. секр.; М. Кіт, рек. секр.; контрольори: М. Заверуха, С. Глушко, М. Більський; контрольори хорих: Н. Цибривський, Т. Сорока; тротісти: Лука Кісь, Григорій Бардак; прапорщики: І. Кмита, В. Шимко, Т. Бодак, Н. Бень; сотник І. Мудрик; господар: Лев Косців. Проситься всіх членів, щоби прибули на ці збори, бо буде вибір делегатів на конвенцію Союзу. — Ю. Павчак, предс.; М. Баглай, фін. секр.; М. Кіт, рек. секр.

ШІКАГО, ІЛ. — Звичайні місячні збори Бр. св. Стефана, від. 221., відбудуться 9. лютого, в 12. годині в полудне, в салі церковній при Оклей і Райс ул. На цих зборах відбудеться вибір делегатів на конвенцію У. Н. С., тому приявність всіх членів і членкинь є конечна. На минувших річних зборах вибрано новий уряд на 1941. рік такий: Ф. Васильовський, предс.; М. Барабаш, заст. предс.; Т. Шпікула, секр.; П. Лучків, заст. сикр.; О. Любас, кас.; М. Беряк, П. Ірха й І. Роїк, кантр. комісія; І. Шпікула і П. Дідик тростіси; Й. Олійницький, надзиратель потрібуючих, В. Лучків, дверник; М. Бас, капітан; Г. Боднарчук, Хоруньжий. — Т. Шпікула, секр. Адреса: 1409 N. Lawler Ave. Телефон: Merrimac 2751.

НОРТГЕМПТОН, ПА. — Мітинг Тов. Укр. Січових Стрільців, від. 44., відбудуться у неділю, 9. лютого, в гали Укр. Прав. Церкви, точно в годині 1:30 пополудні. Усі члени повинні прийти на цей мітинг і заплатити свою місячну вкладку. Також виберуть делегата на XX. Конвенцію У. Н. Союзу, Тому всі члени повинні взяти якнайбільшу участь в тім мітингу й ухвалити якісь корисні проекта про членів так і про свою організацію У. Н. Союз. Члени повинні знати, що тільки вибрані делегати на конвенції можуть ухвалити якісь корисні зміни полекші для членів, а не відділові урядники, як члени часом домагаються. — За уряд: В. Шишка, предс.; А. Бодник, кас.; Л. Демчук, секр.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

UFS

КОРОЛЬ ВОЛОЦЮГ,

Ліон Лазаровіц, новий „король волоцюг", хвалиться ступнями доктора міграції з університету Небраска, докторатом волокитства з Пенсильвенійської колегії й докторатом волоцької літератури з університету Мішіген.

UFS

РОЗБИРАЮТЬ СВІТОВУ ВИСТАВУ. З трайлону й перісфери на світовій виставі в Ню Йорку обдерли вже зовнішню поволоку й забираються до розбирання руштовання.

ТАРЗАН, ч. 220. Жіноче серце.

TOMMY'S PITIFUL CRY WAS PERHAPS HIS LAST. NOW HE COULD ALMOST FEEL THE LION'S HOT BREATH UPON HIM.

-220-

SOMETHING IN THAT CRY STIRRED TARZEELA. THIS WAS THE PLEA OF A HELPLESS CHILD, ALONE AGAINST DEATH!

THOUGH HERS WAS A SAVAGE HEART, SHE WAS A WOMAN, WITH THE LATENT INSTINCTS OF A MOTHER.

TEX MAYON

A LIGHTNING IMPULSE ELECTRIFIED HER LITHE BODY. SHE DREW HER BOW TO SLAY THE LION. *WAS SHE TOO LATE???*

Жалісний крик Тома був правдоподібно його останній. Лев вже був лиш кілька кроків за ним. Він вже майже чув його теплий віддих.

Та цей крик хлопця зворушив щось у серці Тарзелі. Цеж був крик безборонної дитини, самітної в тих диких нетрах.

Хоч в неї було дике серце, але всетаки вона була жінка з чуттям і з внутрішним почуттям материнства.

Немов блискавка пройшла крізь її ціле тіло. Вона витягнула стрілу з сагайдака і наложила на лук. Та, здається, вона в поміччю спізнилась.

Печe її

— Чому ртуть підноситься в гору, як даш тепломіp до гарячої води?

— Ученик: Бо її певно пече на долі, пане професоре.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ.